

Н.Д. МАКСИМЕНКО, магістрант, НТУ «ХП»

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто основні проблеми діяльності малих форм господарювання в Україні. Особливу увагу приділено виявленню факторів негативного впливу на розвиток діяльності малого бізнесу та розглянуто основні завдання розвитку малого підприємництва з урахуванням його ролі в функціонуванні економіки. Бібліогр.: 6 назв.

Ключові слова: ринок, малий бізнес, підприємництво, економіка, господарська система, товари та послуги.

Актуальність дослідження та постановка проблеми. На сьогоднішньому етапі формування економічних відносин, важливу роль, як в Україні так і в світі відіграє. Особливу увагу потребують малі форми господарювання – малий бізнес. Саме мале та середнє підприємство дає змогу в найкоротший термін здійснити структурну перебудову економіки, сприяє насиченню ринка товарами та послугами і формуванню середнього класу. Проте, в сучасних умовах господарювання за нестійкої економічної, політичної ситуації, фінансової кризи діяльність малих підприємств гальмується наявністю суттєвих проблем і перешкод у даній сфері, що призводить до уповільненості та диспропорційності їх розвитку. Метою даного дослідження є визначення сучасних проблем та основних чинників, що впливають на розвиток малого бізнесу в Україні.

Викладення основного матеріалу. Розвиток малого бізнесу, який у всьому світі є основним з двигунів економіки, в Україні не має суттєвих змін. Наприклад, в Данії малий бізнес створює 80% ВВП, в Італії – 60 %, а в середньому в країнах ЄС близько 55-60 %. У той же час в Україні, незважаючи на те, що малими вважаються 90 % всіх зареєстрованих приватних підприємств, їх питома вага у ВВП не перевищує 12-14 % [6].

За останній час в Україні відбулись суттєві зрушення у розвитку малого сектора економіки. Разом з тим залишаються чинники які гальмують потенційний розвиток малого бізнесу торгівельної діяльності, зокрема:

– обмеженість внутрішнього попиту та наявність кризи збуту на внутрішньому ринку у зв'язку з браком вільних фінансових коштів підприємств та зниженням реальних доходів населення; · вкрай незначну інвестиційну активність, відсутність переливу коштів з фінансового в реальний сектор економіки, обмеженість (або відсутність) кредитів;

– низький рівень технічної озброєності при значному інноваційному потенціалі;

– низький управлінський рівень, бракує знань, досвіду та культури ринкових відносин;

– відсутність повної і вірогідної інформації про стан та кон'юнктуру ринку, низький рівень консультаційних послуг та спеціальних освітніх програм, тощо.

Однією із необхідних умов для розвитку малого підприємництва є кредитування [4]. Внаслідок кризи в банків виникла проблема ліквідності, що спричинила зростання відсоткових ставок. Високі відсоткові ставки за кредит, обов'язкова вимога застави, вартість якої значно перевищує суму кредиту, практично унеможливають доступність кредитних ресурсів для тих суб'єктів малого підприємництва, які започатковують свою справу. Більшість вітчизняних комерційних банків надають малим підприємствам лише короткострокові кредити, які не можна вважати джерелом розвитку для малого бізнесу. Загалом на 2012 рік Державним бюджетом визначено 10 мільйонів гривень на кредитування малого та середнього бізнесу [3].

Позитивним зрушенням у сфері розвитку малого бізнесу стало прийняття Кабінетом міністрів України постанови щодо умов його кредитування [1]. Згідно з її положеннями, Український фонд підприємництва на конкурсній основі надає кредити малому бізнесу за умови їх повернення та сплати 1,5 % облікової ставки Національного банку України на момент підписання договору. Залежно від терміну, кредити можуть надаватися у розмірі від 50-100 тис. грн. (до 1-го року) до 100- 250 тис. грн. (до 3-х років) [6]. Ці кошти надаються суб'єктам малого підприємництва для виробництва, переробки і збуту виробленої продукції, придбання техніки, обладнання, новітніх технологій, здійснення виробничої діяльності, будівництва та реконструкції виробничих приміщень. Разом з тим, украї несприятливим для малого бізнесу є новий Податковий кодекс України, позначений посиленням податкового тягаря [2]. Малий бізнес, і без того позбавлений особливих стимулів та підтримки з боку держави, отримав вкрай обмежені можливості для здійснення економічної діяльності. Неспроможність сплачувати загальний податок, на який має бути переведений малий бізнес, призведе до його подальшого переходу «у тінь», а в окремих випадках, і до згорання діяльності.

Також можна зазначити такі фактори які впливають на малі підприємства.

Законодавчі та адміністративні фактори – це фактори, пов'язані із законодавством України та податковою системою, або, іншими словами, перешкоди, створені державою, які включають:

- високі податки;
- велика кількість різних податків;
- часті зміни до вимог податкової звітності;
- заскладна процедура реєстрації підприємства;

- часті перевірки державними органами ;
- підвищення податку на землю.

Ринкові умови – фактори, пов’язані з підприємницькою діяльністю взагалі:

- низький попит на продукцію;
- неплатежі з боку клієнтів;
- труднощі з отриманням кредиту;
- тиск з боку середнього та великого бізнесу;
- труднощі з конвертацією валюти ;
- нестача ділової інформації та брак управлінських знань.

Одним із головних завдань розвитку малого підприємництва є вирішення питань зайнятості населення. На сьогодні за даними Держкомстату зареєстровано на лютий 2012 безробітних 546,6 тис.чол. В цілому по Україні кількість економічно активного населення працездатного віку зменшилась на 0,1 %. Рівень економічної активності населення віком 15-70 років у 2012 р., порівняно з відповідним періодом 2011 р., збільшився з 64,2 % до 65,2 %, а для населення працездатного віку – з 73,4 % до 74,5 %. Загалом станом на 1 січня 2012 року чисельність робочого населення зайнятого в сфері малого бізнесу в Україні становить 58 % [4].

Однак аналіз стану розвитку малого підприємництва свідчить про наявність проблем, що стримують розвиток даного сектору економіки та не дозволяють в повній мірі розкрити його потенціал підприємництва, серед таких слід зазначити такі:

- складна процедура отримання дозволів і погоджень;
- складність доступу до фінансово-кредитних ресурсів;
- недостатня інформаційна та правова обізнаність суб’єктів підприємництва;
- недостатня розвиненість інфраструктури підтримки малого підприємства.

Висновки. Мале підприємництво як самостійний і незамінний елемент ринкової економіки істотно впливає на структурну перебудову в економіці країни, робить певний внесок у збільшення загальних обсягів роздрібного товарообороту, та створює сприятливе середовище для розвитку конкуренції та усунення монополізму в здійсненні підприємницької діяльності, забезпечує сильнодіючі стимули до інноваційних процесів та високоєфективної праці.

Загально визнані переваги малого бізнесу, – це мобільність, гнучкість, раціональна організаційна структура підприємства, здатність швидкого пристосування до змін споживчого попиту, оперативність освоєння попиту ринку. Відсутність сучасного досвіду цивілізованої підприємницької діяльності у підприємців – одна з основних причин фінансового краху більшості малих підприємств. Створення малого підприємства завжди

пов'язане з величезним ризиком та переборенням опору, що неминуче виникає при народженні нового.

Для ефективного розвитку малого підприємництва в Україні необхідно створити механізм ефективної взаємодії між державою та підприємницьким сектором. Його відсутність засвідчується тим, що малі підприємства ще не відіграють вагомої ролі в економіці України. Це проявляється й у тому, що вони не стали одним із важливих засобів усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, створення нових робочих місць і скорочення безробіття, активізації інноваційних процесів, розвитку конкуренції, швидкого насичення ринку товарами й послугами. Становлення малого бізнесу в Україні — це тривалий процес, який повинен мати певну етапність, виходячи з економічного стану країни, існуючих проблем на макро- та мікрорівнях.

Список літератури: 1. Журнал «Бізнес» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://journal-plaza.at.ua>. 2. Щорічний статистичний збірник / Державна служба статистики України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 3. Проект Закону України «Про Державний бюджет України 2012». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://news.ligazakon.ua>. 4. Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 5. Податковий кодекс України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 6. Матеріали з порталу виконавчої влади «Урядовий портал» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

Стаття рекомендована до друку канд. фіз.-мат. наук, доц. О.М. Нащекіною.

Надійшла до редколегії 23.03.2012.

УДК 334.012.64(477)

Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні / Максименко Н.Д. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків: НТУ «ХПІ», 2013. – № 6(980). – С. 128-131. Біліогр. 6 назв.

В статье рассмотрены основные проблемы деятельности малых форм ведения хозяйства в Украине. Особенное внимание уделено выявлению факторов негативного влияния на развитие деятельности малого бизнеса и рассмотрены основные задачи развития малого предпринимательства с учетом его роли в функционировании экономики.

Ключевые слова: рынок, малый бизнес, предпринимательство, экономика, хозяйственная система, товары и услуги.

In the article the basic problems of activity of small forms of menage are considered in Ukraine. The special attention is spared the exposure of factors of negative influence on development of activity of small business and basic tasks development of small enterprise are considered taking into account his role in functioning of economy.

Keywords: market, small business, business, economy, economic system, goods and services.